

Forfatter: Aarestrup, Emil

Titel: Udvalgte digte

Citation: Aarestrup, Emil: "Udvalgte digte", i Aarestrup, Emil: *Udvalgte digte*, udg. af Dan Ringgaard , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 264.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-aarestrup07val-shoot-idm139875153599600.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte digte

5. Emalje og talje

Sophus Claussen, der om nogen arvede Aarestrup, tager forbehold over for netop hans æsteticisme i det citat, jeg har brugt som motto. Det er et præcist, men ikke udtømmende signalement. Claussen peger kun på den ene egenskab ved Aarestrups form. For den er lige så plastisk, som den er emaljeret: det parate blik og det adrætte rim danner modvægt til forsiringen, digtene er på én gang ødsle og knappe. Det er en formel dobbelthed, der svarer til den tematiske mellem sanselighed og dødsfiksering, og hvis indbegreb er den såkaldte Aarestrup-strofe, her fra »Paa Bjerget« (s. 105-106):

Jeg skimtede i Mørket
- Skjønndt under Hjerteklappen -
De lysegraae Kamascher
Et Stykke op ad Trappen.

Blikket er parat over for den mindste blottelse, rimet er adræt på trapperne, og rytmen står ikke tilbage. Alle fire vers er på syv stavelser med tre tryk og kvindelig, dvs. tryksvag, udgang (u-u-u-u). De fornemmes som regel jambiske. Det er et meget enkelt strofebillem og en meget enkel strofe, der let bliver ensformig, hvis ikke 265 mulighederne for enjambement (det at føre meningen over versfuren), ophold og indskud udnyttes. Mulighederne bruges i denne strofe helt typisk ved, at der i andet vers indskydes en bemærkning, der udskyder sætningens fuldbyrdelse. Herefter følger enjambementet mellem vers 3 og 4, hvis effekt er at sætte fart på sætningen igen, og føre den så meget desto mere lystfuldt mod sit ophør. Enjambementerne får større effekt pga. det naturlige ophold, som overgangen fra den kvindelige udgang i det ene vers til den tryksvage indgang i det næste skaber (jf. Fafner 1989, s. 151). Det er på én gang en enkel og en plastisk form. Det er denne strofe, der avler det selvaufbrydende sprog, der er typisk for Aarestrup, og som ses på slap line i »Distraction« (s. 116-118).

Det, Claussen egentlig reagerer imod, er en generel erfaring hos Aarestrup, som går henover skellet mellem form og indhold, og som er den samme, som Brandes ikke kan med. Der er ingen idealisme, heller ikke som heroisk trods, og der er ingen vilje til helhed hinsides detaljen. Det er både romantisten og æsteticisten, der står for skud. Emaljen lægger sig som en prægtig, kvælende hinde over digtene. Der er en angst i dem, der har at gøre med, at himlen lukker sig, og verden indsnævres. Angst betyder snæverhed (jf. Harrits, s. 125). Men angsten og sanseligheden er simultane. Emaljen hældes ikke over »Urkræfterne«. Det erotiske er ikke kun tvetydigt, men også uoprindeligt. Det er ikke kun hæmmet og dermed dæmoniseret af kulturen; det eksisterer kun i kraft af kulturen. Derfor kan erotikken dybest set ikke frigøre sig.